

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Нечай О. О.

Кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Запорізького національного технічного університету.

Анотація. *Сучасна економіка України має розглядатися як невід'ємна частка світової економічної системи. На нинішньому етапі посилюється роль регіональних одиниць в активізації зовнішньоекономічних зв'язків країн.*

Запорізький регіон – один з провідних експортно орієнтованих регіонів України. Структура показників зовнішньої торгівлі Запорізького регіону чітко відображають загальні тенденції міжнародної торгівлі України в цілому.

Аналізуючи географічну та товарну структуру зовнішньої торгівлі Запорізького регіону з країнами ЄС, можливо зазначити, що за підсумками 9 місяців 2013 року спостерігається загальне зниження обсягів експортно-імпоротної діяльності. Але ж сальдо зовнішньої торгівлі Запорізького регіону з країнами ЄС залишається позитивним.

Тенденції зниження показників зовнішньої торгівлі Запорізького регіону з країнами ЄС, чітко відображають загальну тенденцію зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. Це зумовлено цілою низкою причин та факторів, які однаково діють, як на державному так і на регіональному рівні.

Ключові слова: *зовнішня торгівля, регіон, експорт, імпорт, сальдо, тенденції, аналіз.*

Постановка проблеми. Функціонування національної і світової економіки значною мірою здійснюється завдяки зв'язкам економічних суб'єктів, що знаходяться в різних регіонах. Основними формами міжрегіональних зв'язків є обмін товарами і послугами, міграція населення, фінансові потоки, інформаційний обмін тощо.

Аналіз різних аспектів економіки регіону проводиться з метою визначення об'єктивного стану, на основі якого повинна будуватися стратегія і тактика регіонального розвитку. Методологія повної економічної діагностики досить складна і поки ще не є стандартизованою, тому обмежимося розглядом тільки найбільш розповсюджених прийомів аналізу.

Для аналізу стану зовнішньої торгівлі регіонів країни використовуються, в основному, ті ж самі макропоказники, що і для аналізу на державному рівні.

Мета статті – визначити тенденції росту або зниження показників зовнішньої торгівлі Запорізького регіону з країнами Європейського Союзу; проаналізувати географічну та товарну структуру зовнішньої торгівлі Запорізького регіону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання регіональної політики та особливостей зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Європейським Союзом висвітлюються в працях таких вчених, як Беленький П. Ю., Долішній М. І., Луцишин П. В., Мікула Н. А., Матвеев Є. Е., Макогон Ю. В., Мокій А. І., Пахомов Ю. М., Приходько В. П., Студенніков І. В., Вавринюк А. В., Малиновська Ю. М., Мальська М., Писаренко С. М., Янків М. Д, Гальчинський А. С., Дубик В. Я., Власюк О. С., Циганкова Т. М., Філіпченко А. С., Сизоненко В. О. та багато інших вітчизняних та закордонних науковців. Однак, аналіз тенденцій зовнішньої торгівлі регіонів завжди викликає справжній інтерес у науковців та має високий рівень актуальності.

Основні результати дослідження. Сучасна політика регіонального розвитку є складовою частиною загальнодержавної політики, суспільно-політичних і соціально-економічних перетворень в Україні. Оскільки регіони є органічною частиною країни, то зростання її добробуту цілком залежить від зростання добробуту кожного з регіонів.

Сучасна економіка України має розглядатися як невід’ємна частка світової економічної системи. Водночас слід враховувати, що ситуація у світовій економіці стрімко змінюється, поглиблюються процеси регіоналізації і глобалізації, відбувається транснаціоналізація продуктивних сил і капіталів, утверджується інноваційна модель економічного розвитку. Однією з найскладніших проблем зовнішньоекономічної стратегії України є підтримання правильного співвідношення різних векторів міжнародного співробітництва.

Україна має великий експортний потенціал, а також об’єктивні можливості для інтеграції у світове господарство та розвитку її зовнішньоекономічних відносин. Маючи площу, що становить 0,4% світової суші, і чисельність населення менше 0,8% кількості земель, Україна виробляла 5% світової мінеральної сировини та продуктів її переробки. Розвідані запаси корисних копалин України приблизно оцінюються в 7 трильйонів доларів США, а за деякими даними, в 12-14 трильйонів доларів. Частка України у світовому виробництві марганцевої руди становила 32%. Україна має розвинену сировинну базу алюмосилікатної сировини й експортувала свого часу до 30% глини та 18 % каолінів, що видобувалися. Виробничі потужності підприємства чорної металургії становлять значний інтерес. За цими показниками Україна займає 5 місце у світі після Японії, США, Китаю та Росії. Нині ці потужності сповна не використовуються, але відповідний потенціал ще зберігся [1].

На нинішньому етапі посилюється роль регіональних одиниць в активізації зовнішньоекономічних зв’язків країн. Особливо яскраво цей процес виявляється в країнах Західної Європи. Вже тепер при вирішенні багатьох господарських питань більшість регіонів країн-членів Європейського Союзу прямо контактують між собою, без залучення національних урядів.

Україна завдяки вигідному геополітичному положенню має великі потенційні можливості щодо його розвитку, оскільки 19 з 25 регіонів держави є прикордонними, а зовнішній кордон є найдовшим серед європейських країн [2].

Світова практика переконливо показує, що в сучасних геополітичних умовах пряма міжнародна співпраця на рівні регіонів різних країн є найбільш ефективною і набуває все більшого поширення. Для України це один з головних механізмів щодо виходу на світовий ринок. Тим паче, що прикордонні регіони України – Карпатський, Бузький, Причорноморський – активно входять до нових міжнародних формувань, таких, як Карпатський єврорегіон, єврорегіон «Буг», єврорегіон «Нижній Дунай», Асамблея європейських регіонів, економічна інтеграція ЧЕС – Чорноморське економічне співробітництво. Ці ж регіони та Україна в цілому беруть участь у розробці проектів міжнародних транспортних коридорів ЄС та транспортної системи країн ЧЕС.

Запорізький регіон – один з провідних експортно орієнтованих регіонів України. Структура показників зовнішньої торгівлі Запорізького регіону чітко відображають загальні тенденції міжнародної торгівлі України в цілому.

За підсумками 9 місяців 2013 року Запорізька область зайняла (без урахування поставок нафти сирової та газу природного) по експорту п’яте місце серед регіонів України, по імпорту – десяте (5,7% і 2,3% обсягів України відповідно) [3].

Протягом січня – вересня 2013р. підприємства Запорізького регіону підтримували зовнішньоторговельні взаємовідносини з партнерами із 136 країн світу.

Найвагоміша частка запорізької продукції (47,8%) була поставлена до країн СНД, що менше, ніж за січень – вересень 2012 р. на 14,9%. До країн Азії та Європи відправлено відповідно 23,2% та 18,5% загального експорту області. Експорт до Азії збільшився на 0,1%, до Європи – зменшився на 23,4% [3].

Згідно із статистичними даними за січень-вересень 2013 року об'єм експорту товарів склав 2651,4 млн. дол. США, імпорт – 1266,8 млн. дол. США. Зберігається позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами, яке складає 1384,6 млн. дол. США [2].

Коефіцієнт покриття експортом імпорту складає 2.1. У рейтингу регіонів України, за даним показником Запорізький регіоні займає 4 місце [4].

У порівнянні з аналогічним періодом 2012 р. об'єм експортних поставок з території Запорізької області знизився на 12,4%, імпортних – на 18,1% [3].

Особливої уваги заслуговує аналіз зовнішньої торгівлі Запорізького регіону із країнами Європейського Союзу.

У країни Європейського Союзу було експортовано запорізьких товарів на суму 474,2 млн. долл. (17,9% від загального обсягу експорту регіону). Але у порівнянні із аналогічним періодом 2012 року, можливо зазначити негативну тенденцію зниження обсягів експорту на 19,5% [3].

Найбільші обсяги експорту запорізьких товарів приходяться на Польщу (17,9%), Болгарію (15,2%), Чехію (14,0%), Німеччину (13,5%), Словаччину (7,4%), Грецію (6,2%), Румунію (4,9%), Австрію (4,6%) та Італію (4,2%) [2].

Аналізуючи товарів структуру експорту запорізьких товарів до країн ЄС, можливо зазначити, що перелік товарних групи протягом всіх років незалежності залишається не змінним. Найбільш затребуваними залишаються чорні метали, 57,6% від загального експорту; механічне обладнання – 4,3%, продукція неорганічної хімії – 2,9%.

Аналізуючи структуру імпорту товарів до Запорізького регіону, можливо зазначити, що із країн Європейського Союзу надійшло товарів на 320,5 млн. дол. У порівнянні з аналогічним періодом 2012 року цей показник знизився на 13,0%. Найбільші обсяги імпорту товарів здійснювались із Німеччини (29,9%), Польщі (8,8%), Італії (8,2%), Словаччини (8,0%) [5].

Товарна структура не зазнала суттєвих змін. Як і в минулому періоді перше місце серед імпортованих товарів займає механічне обладнання – 28,8% від загального обсягу імпорту із країн ЄС. На другому місці – електричне обладнання – 10,9%, на третьому місці – мінеральне паливо, нафта та продукти її перегонки – 6,1%, на четвертому місці – чорні метали – 5,4% [3].

Висновки та рекомендації. Підсумовуючи проведений аналіз географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі Запорізького регіону з країнами ЄС, можливо зазначити, що за підсумками 9 місяців 2013 року спостерігається загальне зниження обсягів експортно-імпортної діяльності запорізьких підприємств. Позитивною тенденцією залишається показник позитивного сальдо зовнішньої торгівлі Запорізького регіону з країнами ЄС (153,7 млн. дол. США).

Зазначені вище тенденції зниження показників зовнішньої торгівлі Запорізького регіону з країнами ЄС, чітко відображають загальну тенденцію зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. Це зумовлено цілою низкою причин та факторів, які однаково діють, як на державному так і на регіональному рівні.

На підставі проведеного аналізу можливо запропонувати наступне:

- більш раціонально та ефективно використовувати існуючий економічний, географічний та історичний потенціал Запорізького регіону;

- органам державної влади впроваджувати нову стратегію регіонального розвитку;
- впроваджувати інституційні перетворення за активної участі держави, які базуються на дослідженні інвестиційного клімату з визначенням інвестиційної привабливості окремих територій та об'єктів.

Список використаної літератури

1. Максимчук, М. В. Регіональний розвиток України в міжнародному контексті / М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2004. – № 3. – С. 254.
2. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Спеціалізований інвестиційний портал Запорізької області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investmentzp.org.ua>.
4. Regional integration / The World Bank. – June 2013, p. 33-44.
5. Запорізька обласна державна адміністрація [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zoda.gov.ua>.

ANALYSIS OF FOREIGN TRADE ZAPORIZHYA REGION WITH THE EUROPEAN UNION

Nechay O. O.

Associate Professor of International Economic Relations National Technical University of Zaporizhya.

Abstract. *The modern economy of Ukraine should be considered an integral part of the global economic system. At this stage, enhanced the role of regional units in the intensification of foreign economic relations.*

Zaporizhya region is one of the leading export-oriented regions of Ukraine. The structure of foreign trade Zaporizhya region clearly reflect general trends in international trade in Ukraine as a whole.

Analyzing the geographical and commodity structure of foreign trade in the Zaporizhya region of the EU may be noted that for the first 9 months of 2013 there has been a general decline in export and import activities. But the balance of trade Zaporizhya region with the EU remains positive.

Trends decline in foreign trade Zaporizhya region with the EU, clearly reflecting the general trend of foreign trade of Ukraine with the EU. This is due to several reasons and factors that are equally valid, both at the state and regional level.

Key words: *Foreign trade, the region, exports, imports, trade balance, Trends, Analysis.*

Referances

1. Maksimchuk M. V. (2010) Regionalnuj rzvitok Ukrainu v mignarodnomy konteksti. / M. B. Maksimchuk // Regionalnaja ekonomika, 2004. – № 3. – С. 254.
2. State Statistics Committee of Ukraine (2014), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Specialized investment portal of Zaporozhye region (2014), available at: <http://www.investmentzp.org.ua>.
4. Regional integration / The World Bank (2013).
5. The official site of Zaporizhye Regional State Administration (2014), available at: <http://zoda.gov.ua>.

АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ ЗАПОРОЖСКОГО РЕГИОНА СО СТРАНАМИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Нечай О. А.

Кандидат экономических наук, доцент кафедры международных экономических отношений Запорожского национального технического университета.

Аннотация. *Современная экономика Украины должна рассматриваться как неотъемлемая часть мировой экономической системы. На нынешнем этапе усиливается роль региональных единиц в активизации внешнеэкономических связей стран.*

Запорожский регион – один из ведущих экспортно-ориентированных регионов Украины. Структура показателей внешней торговли Запорожского региона четко отражают общие тенденции международной торговли Украины в целом.

Анализируя географическую и товарную структуру внешней торговли Запорожского региона со странами ЕС, возможно отметить, что по итогам 9 месяцев 2013 наблюдается общее снижение объемов экспортно-импортной деятельности. Но сальдо внешней торговли Запорожского региона со странами ЕС остается положительным.

Снижения показателей внешней торговли Запорожского региона со странами ЕС, четко отражают общую тенденцию внешней торговли Украины со странами ЕС. Это обусловлено целым рядом причин и факторов, которые одинаково действуют, как на государственном, так и на региональном уровне.

Ключевые слова: *внешняя торговля, регион, экспорт, импорт, сальдо, тенденции, анализ.*